

งานวิจัยและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโมทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2509 ไฉยรัตน์ เปี่ยมเพิ่มพูน¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนคร" โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเอง 2 ชุด ชุดแรก ถามครูเกี่ยวกับการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุดที่ 2 ถามนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนคร ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่ครูปฏิบัติในการสอน ส่วนใหญ่เลือกสอนตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ ครูจำนวนมากพอควรที่ใช้การสอนแบบอธิบายให้นักเรียนฟังตลอดเวลา มีครูจำนวนน้อยมากที่สอนโดยให้นักเรียนอ่านจากบทเรียน หรือนอกเหนือบทเรียนแล้วนำมารายงานหน้าชั้น การใช้อุปกรณ์ มีครูเป็นจำนวนมากที่ใช้อุปกรณ์การสอนเป็นครั้งคราว ไม่มีใครเลยที่สามารถใช้อุปกรณ์การสอนได้ทุกชั่วโมง ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู คือครูไม่มีความสามารถในการทำอุปกรณ์การสอน ไม่มีเงินสำหรับทำอุปกรณ์ อุปกรณ์การสอนมีน้อย เกี่ยวกับตัวนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิชาประวัติศาสตร์มากที่สุด ชอบวิชาหน้าที่พลเมืองปานกลาง หรือไม่ชอบเลย และส่วนใหญ่สอบได้คะแนนไม่ดี ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง นักเรียนเห็นว่าเป็นประโยชน์ที่จะทำให้เติบโตเป็นพลเมืองของประเทศชาติ มีประโยชน์ต่อการปกครองตน ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้คนเราปฏิบัติตนได้ถูกต้องในสังคม และมีความคิดเห็นว่าเป็นวิชาที่น่าเรียน แต่ไม่ชอบเรียน เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

¹ไฉยรัตน์ เปี่ยมเพิ่มพูน, "การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509) (พิมพ์ที่ค).

เรียนจากการฟัง ครูเล่า น่าเบื่อหน่าย แท้งแล้ง ไม่สนุก ไม่มีกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่มีหนังสืออ่านประกอบมากพอ คะแนนน้อย เมื่อเทียบกับเนื้อหาที่เรียน ไม่มีกิจกรรมในห้องเรียน และเนื้อหาวิชาน่าเบื่อหน่าย

ในปี พ.ศ. 2512 วนิตา ธนศุภานุเวช² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจแนวความคิดและความสนใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2512" ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีแนวความคิดเป็นประชาธิปไตย และมีความเข้าใจในความหมายของประชาธิปไตย ทั้งในการดำรงชีวิตและรูปการปกครองที่พอสมควรแก่ระดับชั้นเกี่ยวกับการปกครองของรัฐบาล ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่คัดค้านการปกครองในปัจจุบัน แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติไม่คัดค้านรัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยก็ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2514 พูลสุข เรืองไทย³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยมีตัวอย่างประชากร ครูผู้สอนหน้าที่พลเมือง 20 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 300 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพมหานคร และได้ทำการสังเกตการสอนของตัวอย่างประชากรเป็นเวลา 38 ชั่วโมง ผลการวิจัยปรากฏ

²วนิตา ธนศุภานุเวช, "การสำรวจแนวความคิดและความสนใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) (อัครสำเนา).

³พูลสุข เรืองไทย, "การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิถียุคใหม่ แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัครสำเนา).

ว่า การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ เพราะส่วนใหญ่ครูใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าการสอนวิธีอื่น นักเรียนยังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาเท่าที่ควร การค้นคว้าเพิ่มเติมมีน้อย มักใช้แบบเรียนเพียงเล่มเดียว ครูใช้อุปกรณ์การสอนน้อยเพราะอุปกรณ์การสอนไม่พอเพียง ครูจัดกิจกรรมประกอบการสอนน้อย แต่นักเรียนและครูต่างก็สนใจและเห็นความสำคัญของวิชาหน้าที่พลเมือง

ในปี พ.ศ. 2514 สมจิตร วัฒนกุล⁴ ได้ทำการวิจัย เรื่อง " ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนคร จำแนกตามโรงเรียนมัธยมแบบประสมและโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ และจำแนกตามเพศ นอกจากนี้ยังศึกษาสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีต่างกัน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม และแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนมัธยมแบบประสม ชาย 100 คน หญิง 100 คน และโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ชาย 100 คน หญิง 100 คน

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนหญิงโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีโดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชายโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญและนักเรียนหญิงโรงเรียนมัธยมแบบประสม ซึ่งนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ นั้นมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาสภาพแวดล้อม โดยแยกตามเพศและโรงเรียนพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญมีแนวโน้มที่จะสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมและการปกครองภายในบ้านมีแนวโน้มที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย

007090

⁴สมจิตร วัฒนกุล, "ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัครสำเนา).

ในปี พ.ศ. 2514 อนงค์ ประมุขกุล⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " บทบาทของการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี " โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ครู 60 คน และสอนนักเรียน 500 คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 โรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทั้งนี้เพื่อศึกษาวิธีสอนสังคมศึกษาที่ครูใช้ในการปลูกฝังความคิดรวบยอดของการเป็นพลเมืองดีในระดับประถมศึกษาตอนต้น

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า วิธีสอนของ 6 โรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนที่ 30 ดังนี้

1. การบรรยาย ส่วนมากใช้วิธีอธิบายหรือบรรยายให้นักเรียนฟังแล้วตั้งปัญหาถามตอบ แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้วิธีเหล่านี้น้อยกว่า
2. การใช้แบบเรียน ครูทั้ง 6 โรงเรียนส่วนมากใช้แบบเรียนหลายเล่มจากหลายสำนักพิมพ์ แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้วิธีนี้น้อยกว่า
3. การรู้จักคิดค้นคว้าหาความรู้ ครูทั้ง 6 โรงเรียน ให้นักเรียนค้นคว้า ทำรายงาน แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้วิธีนี้น้อยกว่า
4. การเรียนจากข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน ครู 6 โรงเรียนส่วนมากให้นักเรียนรู้จักเลือกศึกษาข่าวเปรียบเทียบแสดงความคิดเห็น แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้วิธีเหล่านี้น้อยกว่า
5. การแก้ปัญหา ครูทั้ง 2 กลุ่มส่วนมากทำเป็นบางครั้งหรือไม่ทำเลย
6. การใช้อุปกรณ์การสอน ครูทั้ง 6 โรงเรียนใช้ แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้น้อยกว่า
7. การฝึกทักษะทางสังคม ครูทั้ง 6 โรงเรียนฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานเป็นหมู่ แต่โรงเรียนที่ 30 ใช้วิธีนี้น้อยกว่า
8. การวัดผล ครูทั้ง 6 โรงเรียนใช้บ่อยมาก ส่วนครูโรงเรียนที่ 30 ใช้ระดับปานกลาง

⁵อนงค์ ประมุขกุล, "บทบาทของการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท-บัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัครสำเนา).

ในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2510 สุจิต บุญบงการ⁶ ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเมืองระหว่างนิสิตสามพวก คือ นิสิตที่เรียนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นิสิตที่เรียนทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กับนิสิตที่เรียนทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ตัวอย่างประชากรในการวิจัยคือนิสิตปีสุดท้ายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การรวบรวมข้อมูล รวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เรียนทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มีความสนใจและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่านิสิตอีกสองพวก

ในปีเดียวกัน สาย ภาณุรัตน์⁷ ได้ศึกษาทัศนคติและค่านิยมทางการเมืองของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ตัวอย่างประชากรสุ่มจากครูในโรงเรียนประเภทต่าง ๆ การรวบรวมข้อมูลรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่สนใจเรื่องการเมืองมากพอสมควร ทางด้านการพัฒนาประเทศ ครูที่ได้รับปริญญามีความคิดเห็นที่ผิดแยกและก้าวหน้ามากกว่าครูที่ไม่ได้รับปริญญา ครูที่มีอายุมากจะมีความคิดเห็นผิดแยกไปจากครูที่มีอายุน้อยในบางเรื่อง ส่วนทางด้านประสบการณ์จากการทำงานของครูไม่มีผลต่อการที่จะทำให้ทัศนคติของครูแตกต่างกัน

ในปี ค.ศ. 1952 โกลด์เซน และคณะ⁸ (Goldsen and Others) ได้ทำการสำรวจแนวความคิดของนิสิตที่มีต่อโลกรอบตัวในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเลือกคู่ศาสนา การเลือกอาชีพ เศรษฐกิจและการเมือง ตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้คือนิสิตชายจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เท็กซัส ฟิสิกส์ มิชิแกน เยล ฮาร์วาร์ด เวสเลแกน คาร์เม้าท์ คาโรไลนาเหนือ เวเนย์ และ คอรัเนล (ทั้งหญิงและชาย) การรวบรวมข้อมูลรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า ทางด้านทัศนคติของนิสิตต่อการเมืองนั้น

⁶ Suchit Bunbongkarn, "Thai Student's Political Interest and Attitudes," The Journal of Social Sciences, (October, 1969), pp. 164 - 187.

⁷ สาย ภาณุรัตน์, "ทัศนคติของครูไทยต่อกิจกรรมการเมือง : การศึกษาเฉพาะครูในเขตพระนคร-ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย, 2512).

⁸ Rose K. Goldsen and Others, What College Students Think, 240 p.

นิติตส่วนใหญ่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะไม่ค่อยเข้าไปยุ่งเรื่องการเมือง แนวโน้มดูเหมือนว่าจะลดลงเรื่อย ๆ มีนิติตประมาณครึ่งหนึ่งยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคทวีปติกัน หรือพรรคเคโมแครต และส่วนใหญ่ความนิยมพรรคการเมืองใดนั้นจะสอดคล้องกับพรรคที่บิดาของตนได้ออกเสียงเลือก

✓ ในปี ค.ศ. 1965 เฟรด ไอ กรีนสไตน์⁹ (Fred I Greenstein) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "Children and Politics" ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวยากจนจะไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การเมือง และมีความเชื่อว่าเขาไม่สามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ยอมรับบทบาทของความเป็นผู้นำ ไม่ค่อยจะมีส่วนในกิจกรรมทางการเมือง นักเรียนที่ฐานะทางบ้านต่างกันก็มีทัศนคติต่อการเมืองที่แตกต่างกัน และส่วนใหญ่ที่มาจากครอบครัวที่ยากจนเห็นว่า การเมืองไม่มีประโยชน์

ในปี ค.ศ. 1965 วินน์¹⁰ (Winn) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Case Reform Movement in American Civic Education : Educational Implications of Political Apathy" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความเฉื่อยชา การขาดความสามารถ และขาดความสอดคล้องทางการเมือง กับลักษณะกระบวนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองที่ประสบความสำเร็จ โดยพิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงทางสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ (political sociology) ทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในการใช้วิธีการศึกษาเป็นรายบุคคล (case study) มาสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในสหรัฐอเมริกา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนยังมีความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญในอัตราต่ำ แม้แต่นักเรียนที่มุ่งเรียนด้านวิชาการเพื่อไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ก็ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองประสบความสำเร็จในการ

⁹Fred I Greenstein, Children and Politics (New Haven: Yale University Press, 1965), pp. 94 - 106.

¹⁰Ira Jay Winn, "The Case Study Reform Movement in American Civic Education: Educational Implications of Political Apathy," Dissertation Abstracts International, Vol. 27, No. 1(July, 1966), p. 60 - A.

สร้างความเข้าใจถึงความหมายของคำว่าประชาธิปไตยในแง่ของการนำไปปฏิบัติจริง ๆ นอกจากนั้นผลจากการวิจัยยังพบว่า ความเฉื่อยชา และการขาดความรู้ความสามารถในทางการเมืองมีสาเหตุใหญ่มาจากระบบการเรียนที่ไม่อาจเร้าและสร้างความต้องการที่จะเรียนรู้จากการปฏิบัติในชีวิตจริง

ผู้วิจัยได้เสนอว่า ผลเสียของการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองเกิดขึ้นเพราะขาดการอภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่กำลังเป็นอยู่ และความกดดันทางสังคมที่เน้นให้มีการยอมตาม (conformity) ซึ่งทำให้ขาดความคิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการเมือง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีความเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุงการใช้การศึกษาเป็นรายบุคคล สอนวิชาหน้าที่พลเมือง เนื่องมาจากสาเหตุ ดังนี้

1. ครูยังไม่เข้าใจวิธีสอนการศึกษาเป็นรายบุคคล (case study) และใช้วิธีสอนไม่เหมาะสม

2. การเตรียมครูยังไม่ดีพอ

3. ควรจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่ครูที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการสอน

4. ขาดแบบเรียนและแหล่งวิชาการในการหาความรู้เพิ่มเติม

5. ครูหากระแวงต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และใช้ความพยายามใน

ทางที่ผิด

ในปี ค.ศ. 1968 โรกัส¹¹ (Rogus) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Experimental Study of The Effects of Two Methods of Instruction Upon Student Achievement in Civics" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสอนด้วยวิธีอธิบาย (expository method, product approach) และวิธีตั้งคำถาม (interrogative method, process method) ในการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นที่ 8 โดยทดลองจากการสอนของครู 2 กลุ่ม เป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยให้สอนเรื่องรัฐธรรมนูญ

¹¹ Joseph Francis Rogus, "An Experimental Study of The Effects of Two Methods of Instruction Upon Student Achievement in Civics," Dissertation Abstracts International, Vol. 29, No. 9 (March, 1969), p. 3596 - A.

ชาติ รัฐ รัฐบาลท้องถิ่น ความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และนโยบายต่างประเทศ หลังจากสอนเป็นเวลา 10 สัปดาห์แล้วได้ทำการวัดผล

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองด้วยวิธีสอนแบบอธิบายและวิธีสอนแบบตั้งคำถาม ในระดับชั้น 8 นั้นมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันในการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่พลเมือง โดยไม่คำนึงถึงการให้นักเรียนได้ใช้ความคิด เพราะปรากฏว่า การสอนแบบตั้งคำถามนั้นนักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้ใช้ความคิดเห็นมากกว่าการสอนแบบอธิบาย

ในปี ค.ศ. 1968 ลี เอช เอห์มาน¹² (Lee H. Ehman) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Educational Variables upon the Political Socialization of High School Students." การดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมในเมืองดีทรอยต์ ผลจากการวิจัยพบว่าเด็กที่เรียนในชั้นเรียนที่ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นจะมีลักษณะความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองหรือความรู้ทางการเมือง ตลอดจนความร่วมมือทางการเมืองน้อยกว่าเด็กที่เรียนในชั้นเรียนที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น การอภิปรายในบทเรียน กล่าวคือเด็กที่ไม่มีโอกาสเรียนกับครูที่ใช้การสอนแบบ Critical Inquiry จะไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ตกเตียงปัญหารวมกับครูหรือเพื่อน ๆ ไม่ได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ และเด็กก็จะไม่มีลักษณะของพลเมืองที่ดีสมบูรณ์

อาร์เธอร์ เชลดอน คลูบ็อก¹³ (Arthur Sheldon Clubok) แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Use of Critical Thinking by Twelfth-Grade

¹² Lee H. Ehman, "An Analysis of the Effects of Qualitative and Quantitative Educational Variables upon the Socialization of High School Students," Paper delivered at annual meeting of the American Political Science Association, September 3 - 7, 1968.

¹³ Arthur Sheldon Clubok, "The Use of Critical Thinking by Twelfth-Grade Civics Teachers in the Detroit Public Schools," Dissertation Abstracts International, Vol. 30, No.9 (March, 1970), p. 3629 - A.

Civics Teachers in the Detroit Public Schools," ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลจากครูแต่ละคนเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ของครู วัตถุประสงค์ในการสอน วิธีและเทคนิคที่ใช้ในการส่งเสริมการสอนแบบการศึกษามีเหตุผล ผลจากการวิจัยพบว่า ครูทั่วไปเน้นวัตถุประสงค์ของการศึกษามีเหตุผลน้อยกว่าวัตถุประสงค์พื้นฐานอื่น ๆ และครูส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีและเทคนิคการสอนเพื่อสนับสนุนการศึกษามีเหตุผล แม้ว่าเรื่องการศึกษามีเหตุผล (Critical Thinking) เป็นสิ่งที่กำลังได้รับการพิจารณาว่าเป็นเป้าหมายพื้นฐานของการศึกษาทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในหมวดวิชาสังคมศึกษา

ในปี ค.ศ. 1969 อิงเกลฮาร์ดท์¹⁴ (Englehardt) แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Common School and the Ideal Citizen: Iowa 1876 - 1921" เป็นการวิจัยที่ศึกษาประวัติความเป็นมาและวิธีการที่ใช้ในการสร้างพลเมืองตามอุดมคติของโรงเรียนธรรมดา ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานและสิ่งพิมพ์ของ Iowa Department of Public Instruction และของ Iowa State Teachers Association ตลอดจนบันทึกคำปราศรัย สิ่งที่พิมพ์ของนักศึกษาแห่งไอโอวา ผลจากการวิจัย พบว่า

1. ในการสร้างพลเมืองตามอุดมคติของนักการศึกษาแห่งไอโอวา มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสังคมอุดมคติซึ่งเต็มไปด้วยความสุข ความสงบ มีสันติภาพ ความเจริญก้าวหน้า ความสามัคคี และความมั่นคงปลอดภัย นักการศึกษาเห็นว่า โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่จะถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีรวมไว้ในค่านิยมพื้นฐานของชาวอเมริกัน
2. ในการขยายขอบเขตให้กว้างขวางออกไปจากโรงเรียน นักการศึกษาจะตองเน้นในเรื่องส่วนรวมมากกว่าตัวบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะของพลเมืองดี มีความเชื่อมั่นในคำสอนของศาสนา โรงเรียนเป็นเครื่องมือที่จะควบคุมสังคม สร้างความก้าวหน้า และสร้างความเป็นระเบียบแกสังคม

¹⁴Carroll Lee. Englehardt, "The Common School and the Ideal Citizen: Iowa, 1876 - 1921," Dissertation Abstracts International, Vol. 30, No. 9 (March, 1970), p. 3882 - A.

3. รัฐไอโอวา ได้รับอิทธิพลจากการศึกษาแผนใหม่มากขึ้น แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับศีลธรรมและหน้าที่พลเมือง ทั้งนี้เพราะการศึกษาแผนใหม่ก็เหมือนกับแบบเก่าในโรงเรียนกับการฝึกอบรมทางสังคมแก่เยาวชน เช่น การสร้างนิสัยทัศนคติของเด็กและการฝึกหัดให้แต่ละบุคคลสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น

ในปีเดียวกันนี้ ชาร์ล คักลาส แครี¹⁵ (Charles Douglas Cary) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการเป็นพลเมืองในสหภาพโซเวียตเซีย" เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกหัดความเป็นพลเมืองที่แก่เยาวชน โดยการจัดการสอนในโรงเรียนของประเทศรัสเซีย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1857 โดยเฉพาะในระดับประถมและมัธยม ผู้วิจัยใช้การสังเกตความคิด และความรู้สึกของตนเองที่ได้ไปอยู่ในประเทศรัสเซีย 2 เดือน ประกอบการวิจัย ผลจากการวิจัยพบว่า แก่นสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของรัสเซีย คือบุคคลต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและต้องผูกพันกับรัฐบาล โรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญในการรับผิดชอบอบรมนักเรียนให้เหมาะสมถูกต้อง ทางบ้านควรสนับสนุนส่งเสริมให้การอบรมแก่นักเรียนมีความคิดไปในทางที่กำหนด สำหรับเรื่องการจัดระเบียบของคณา การรวบรวมหลักจิตวิทยา หลักการศึกษา การใช้อุปกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบของนักสังคมวิทยาและองคการเยาวชนในโรงเรียน เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมากจึงมีความพยายามที่จะกำหนดให้กลุ่มเพื่อนเป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ ผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษา กิจกรรมขององคการเยาวชน แต่การจัดโปรแกรมเหล่านั้นยังไม่ได้ผลดี ทั้งนี้เพราะยังขาดการวิจัยทางสังคมวิทยาที่จะเป็นหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้

ในปี ค.ศ. 1973 วิลเฟรโด มิรันดา ไอร์ลันดา¹⁶ (Wilfredo Miranda Irlanda) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Political Socialization in Puerto Rico :

¹⁵Charles Douglas Cary, "Education for Citizenship in the U.S.S.R.," Dissertation Abstracts International, Vol, 30, No. 12 (June, 1970), p. 5493 - A.

¹⁶Wilfredo Miranda Irlanda, "Political Socialization in Puerto Rico: A Developmental Study," Dissertation Abstracts International, Vol. 35 (July, 1974), p. 538 - A.

A Developmental Study" เพื่อศึกษาแบบต่าง ๆ ที่ให้เลือกในการพัฒนาการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง สมมุติฐานในการวิจัยคือ การเปลี่ยนแปลงที่มีสาระเกิดขึ้นในการพัฒนาการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่เด็กวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามแก่ตัวอย่างประชากรในเปอโต ริโก (Puerto Rico) ประมาณ 2,296 คน เป็นนักเรียนระดับประถม มัธยม และนักศึกษาวิทยาลัย

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกิดขึ้นในเด็กวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในการให้ความรู้เบื้องต้น 5 ประการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระบบพรรค ความสนใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง สื่อมวลชนทางการเมือง และมโนทัศน์เกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะการเพิ่มความเอาใจใส่ต่อเป้าหมายเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมืองที่แตกต่างกัน

ในปี ค.ศ. 1974 แกรอด แคท เว็บบสเตอร์¹⁷ (Carol Cate Webster) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Political Socialization in India" เพื่อศึกษาว่าการให้ความรู้ทางการเมืองที่เป็นทางการในระดับที่สูงกว่าระดับมัธยมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนหรือไม่ โดยสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนเกรด 9 และเกรด 11 จำนวน 1,160 คน จากโรงเรียนที่สูงกว่าระดับมัธยม (higher secondary school) 20 โรงเรียน ในเคลลี - นิวเคลลี ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของพลเมือง โดยเอาผลที่ได้จากนักเรียนเกรด 9 ที่ไม่ได้เรียนวิชาหน้าที่พลเมืองไปเปรียบเทียบกับนักเรียนเกรด 11 จากโรงเรียนเดียวกันที่ได้เรียนวิชาหน้าที่พลเมืองมา 2 ปี

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนเกรด 11 ที่ได้เรียนวิชาหน้าที่พลเมืองมา 2 ปีเปรียบเทียบกับนักเรียนเกรด 9 พบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก และเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนเกรด 11 ที่ไม่ได้เรียนวิชานี้เลยพบว่า ไม่มีความแตกต่างเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมือง

¹⁷Carol Cate Webster, "Political Socialization in India," Dissertation Abstracts International, Vol.35 (July, 1974), p.548-A.

ผู้วิจัยได้สรุปว่า ตัวแปรอิสระเช่น เพศ ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ภูมิฐานะของพ่อแม่ของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือชนบทดูเหมือนจะมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนมากกว่าการได้รับการอบรมวิชาหน้าที่พลเมืองอย่างเป็นทางการในโรงเรียน

ข. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

วิลเลียม แทมบัวร์ริโน¹⁸ (William Tamburrino) ได้กล่าวถึงการศึกษาการเป็นพลเมือง (Citizenship Education) ว่า การสอนเรื่องการเป็นพลเมืองต้องมีการปฏิบัติ (action) จะเรียนจากตำราเฉย ๆ ไม่พอและไม่ไถ่ผล โรงเรียนต้องหากระบวนการสอนที่เป็นความคิดริเริ่มด้วยตนเอง สอนให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกว้างขวางในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ กิจการทางสังคม (social affairs) ในห้องเรียน โดยนำเอาแหล่งวิทยาการในชุมชนเข้ามาให้นักเรียนได้ฝึก แต่การจัดยอมทำได้ไม่ดีเท่ากับห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ และเป็นไปไม่ได้ที่จะจัดให้เหมือนกับสภาพความเป็นจริง ดังนั้นจึงควรพาเด็กออกไปดูเหตุการณ์ที่เป็นจริงด้วย โรงเรียนจึงไม่ควรตัดขาดจากชุมชน ควรเตรียมเด็กเพื่อออกไปเป็นสมาชิกตามที่ชุมชนต้องการ สอนให้ดำเนินชีวิตอย่างประชาธิปไตย (democratic way of life) โดยเฉพาะเด็กในชั้นมัธยมจะออกไปเป็นผู้ใหญ่จึงต้องมีการเตรียมให้มีความรับผิดชอบ ถ้าเราไม่ให้โอกาสในการฝึกฝนแล้วจะหวังให้เขามีความรับผิดชอบได้อย่างไร

เอ็ดเวิร์ด เอ ไพร์ส¹⁹ (Edward A. Pires) ได้กล่าวถึงวิธีสอนและกระบวนการที่ครูใช้เป็นปกติในการสอนวิชาสังคมศึกษาตามลำดับก่อนหลัง คือ การบรรยาย

¹⁸ William Tamburrino, "Citizenship Education," The Social Studies, 27, No. 6 (November, 1966), pp. 245 - 47.

¹⁹ Edward A. Pires, The Teaching of the Social Studies in Primary Teacher Training Institutions in Asia (Bangkok: UNESCO Regional Office for Education in Asia, 1970), pp. 81, 84.

ใช้หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ใ้ทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว อภิปรายเป็นกลุ่มและ
รายงาน ศึกษาและสำรวจนอกสถานที่ ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และการสาธิต จัดโครงการ
นิทรรศการ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวิธีสอนและกระบวนการที่ครูไม่ควรย้ใช้ คือ การใช้โทรทัศน์
การอภิปราย การใช้ภาพยนตร์(film) ฟิล์มสตริป(filmstrips) และทัศนศึกษา เหตุผล
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเรียงตามลำดับคือ ขาดเงินทุนในการซื้ออุปกรณ์อำนวยความสะดวก
หนังสืออ้างอิงไม่เพียงพอ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และไม่มีเวลา